

«فرهیختگان» آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی را بررسی کرد

سازماندهی هیات‌ها در مسیر هم‌افزایی

مسئول مرکز هیات‌های دانشجویی نهاد رهبری در دانشگاه‌ها و ۳ تن دیگر از اعضای هیات دانشجویی کشور رقیتمی تا از ابعاد مختلف این آیین‌نامه را مورد بررسی قرار دهیم.

اسلامی شدن دانشگاه‌ها رسید. این آیین‌نامه را می‌توان اولین سند برای نظم‌دهی به فعالیت هیات دانشجویی دانست و طبیعتاً نمی‌توان انتظار داشت که هیچ‌گونه کم و کاستی نداشته باشد. در این گزارش به سراغ مهدی فاطمی‌پور معاون سیاسی و فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، امین‌پویان‌راد

امام حسین (ع) عمدتاً به صورت خودجوش و مردمی شکل گرفته‌اند، رسمی که هنوز هم ادامه داشته و حتی در محیط دانشگاهی هم ریشه دوانده است. هیات‌هایی که از سال‌های قبل در برخی دانشگاه‌ها ایجاد شده و در این سال‌ها نقش مؤثری در ایجاد فضای معنوی در دانشگاه‌ها یا انجام فعالیت‌های

مطور سادات قاسمی

خبرنگار

هیات‌ها و مراسم مذهبی قدمتی به بلندی تاریخ دارد. هیات‌ها به دلیل ارادت قلبی مردم به عزاداری

آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌ها چه می‌گوید؟

آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی شامل ۷ ماده بوده که در جلسه ۳۸۵ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی در خردادماه ۱۴۰۲ با هدف تلاش برای سوق دادن دانشگاه‌ها به سمت دانشگاه تمدن‌ساز و آماده‌سازی کادر آینده انقلاب اسلامی تصویب شد. طبق این آیین‌نامه برای تشکیل هیات در ابتدا باید اساسنامه‌ای توسط اعضای مؤسس آن تنظیم شود. البته تصویب و صدور مجوز فعالیت هیات برعهده کمیته هماهنگی و نظارت دانشگاه است. مسئول هیات نیز باید به روشی که در اساسنامه داخلی ذکر شده انتخاب و به کمیته هماهنگی و نظارت معرفی شود.

از آنجایی که در برخی از دانشگاه‌ها چند هیات فعالیت دارند، به پیشنهاد مسئول هیات، دبیر شورای هم‌افزایی هیات‌های دانشگاه پس از تصویب کمیته هماهنگی و نظارت، توسط رئیس کمیته به مدت یکسال منصوب می‌شود. با این حال مسئول هیات و دبیر شورای هم‌افزایی در دانشگاه‌هایی که نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در آن دایر نیست هم توسط رئیس استانی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری منصوب می‌شود. نکته دیگر اینکه هیات برای دعوت سخنران و مداح به جهت حضور در مراسم باید تأییدیه آنها را از رئیس کمیته هماهنگی و نظارت دریافت کند. در واقع هرگونه فعالیت در قالب هیات توسط دانشجویان باید براساس چهارچوب‌های آیین‌نامه و با دریافت مجوز از کمیته هماهنگی انجام شود.

این آیین‌نامه نحوه تأمین بودجه هیات‌ها هم مشخص کرده که براساس آن باید از طریق کمک‌های مومنانه دانشگاهیان، بودجه و اعتبارات فرهنگی دانشگاه، کمک‌های نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، نذورات، وقف، دریافت کمک از دستگاه‌ها، سازمان‌ها و ادارات و... تأمین شود. همچنین کمیته هماهنگی و نظارت موظف است بر عملکرد مالی سالانه هیات‌ها نظارت داشته و دبیر هیات نیز باید صورتحساب مالی هیات را به صورت سالانه به تصویب کمیته هماهنگی برساند. هرچند ساختار و ترکیب اعضای شورای مرکزی هیات‌های دانشجویی نسبت به اساسنامه هر هیات قابل تغییر است اما ترکیبی برای آن در این آیین‌نامه پیشنهاد شده است که طبق آن مسئول هیات، مسئول خاوران، مسئول مالی، مسئول فرهنگی اجتماعی، مسئول رسانه و تبلیغات، مسئول تدارکات و پشتیبانی به‌عنوان اعضای شور معرفی شدند. مؤلفه دیگر این آیین‌نامه بحث کمیته هماهنگی و نظارت است که وظیفه بررسی درخواست‌ها و صدور مجوز تاسیس هیات جدید در دانشگاه را برعهده داشته و باید بر فعالیت هیات‌ها نظارت داشته باشند. همچنین این کمیته می‌تواند به تخلفات احتمالی در هیات‌ها رسیدگی کرده و در صورت نیاز مجوز فعالیت هیات را لغو کند. نظارت بر عملکرد مالی سالانه هیات‌ها، هماهنگی و همراهی هیات‌های موجود نیز از دیگر وظایف کمیته هماهنگی و نظارت به‌شمار می‌رود. ترکیب مسئولان در کمیته هماهنگی و نظارت هم شامل مسئول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری دانشگاه (رئیس کمیته)، معاون فرهنگی دانشگاه (عضو)، یکی از اساتید منتخب به انتخاب نهاد (عضو)، دو نفر از مسئولان هیات‌های دانشجویی دانشگاه به انتخاب رئیس کمیته هماهنگی (عضو) می‌شود. آنچه در این آیین‌نامه خودنمایی می‌کند اینکه، شورای نظارت هیات‌های دانشجویی باید حداکثر تا یک ماه درخواست‌های تجدید نظر در تصمیمات کمیته هماهنگی دانشگاه را رسیدگی کند. همچنین تدوین و تصویب دستورالعمل‌های اجرایی این آیین‌نامه و نظارت بر اجرای آیین‌نامه در دانشگاه‌ها برعهده شورای نظارت هیات‌های دانشجویی است.

فعالان دانشجویی درباره آیین‌نامه هیات‌ها چه می‌گویند؟

تشکیل شورا در آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی بسیار متفاوت است.

دارایی با پاسخ به سوالاتی مبنی بر اینکه آیا هیات‌های دانشجویی به حمایت نیاز دارند یا خیر؟ گفت: «بستگی دارد تعریف شما از حمایت چه باشد، اگر منظور یک ساختار اداری است که برای مثال یک مسئول دستوری می‌دهد که فلان دستگاه برای هیات تهیه شود، این دیدگاه با منش هیاتی در تقابل است. هیات ما برای برگزاری مراسم به‌هیچ‌وجه از دانشگاه هزینه‌ای دریافت نمی‌کند و مردم و فارغ‌التحصیلان بانی هیات می‌شوند.»

وی تصریح کرد: «البته که دانشجویان شهرستانی شرایط متفاوت‌تری نسبت به ما دارند، برای مثال من با یکی از دانشجویان دانشگاه نوشیروانی بابل گفت‌وگویی داشتم و متوجه شدم که دانشگاه آنها خارج از شهر است و مخاطبان بسیار محدودی دارند. در این شرایط اگر حمایتی با هدف یا گرفتن هیات صورت بگیرد اشکالی ندارد.»

مسئول برادران هیات رهروان شهدا دانشگاه امیرکبیر ادامه داد: «اینکه الزاماً یک عده افراد بخواهند هر کتش دانشجویی را زیرمجموعه خود قرار دهند، اتفاق خوبی نیست. بگذارید هیات دانشجویی توسط دانشجویان اداره شود. اگر کمک

خواهند از مسئولان درخواست می‌کنند.» دارایی با اشاره به بیان اینکه هیات‌ها بعضاً قربانی اختلاف دو نهاد متولی امور دینی هستند، گفت: «دو سال پیش سازمان تبلیغات در نظر داشت که تمام هیات‌ها را زیرمجموعه خود بگیرد و از طرف دیگر نهاد رهبری ادعا داشت که هیات‌ها ربطی به سازمان تبلیغات ندارند و باید زیرمجموعه نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری باشند و در نهایت ضربه این رقابت‌ها به هیات‌های دانشجویی وارد می‌شود. البته که هیات‌ها در هر حال سرپا خواهند ماند اما چالش‌هایی نیز به وجود می‌آید.»

فعالان هیات‌های دانشجویی که روزهای پرتکاپویی را پشت‌سر گذاشتند و برای مناسبت‌های آتی خود برنامه‌ریزی می‌کنند، نگاه‌های متفاوت و بعضاً نگرانی‌هایی نسبت به آیین‌نامه جدید هیات‌ها دارند. برخی از آنها معتقدند این آیین‌نامه زمینه‌ساز تغییر نگاه به هیات‌ها خواهد شد. علی اصغریان، مسئول هیات شهدای گمنام دانشگاه علم و صنعت با انتقاد از آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی گفت: «نگاه بالا به پایین در بسیاری از مجموعه‌ها آسیب‌زننده است. هیات یک جمع خودجوش است که از سطح پایین که همان خود دانشجویان هستند، کارش را شروع کرده و در نهایت به جایی رسیده که توانست نیازهایش را برطرف کند. این فضایی را که در مجمع هیات‌ها شاهد هستیم، مطلوب نیست. در بسیاری از مواقع دخالت در کار هیات‌های دانشجویی به‌شمار می‌رود. این آیین‌نامه و تشکیل مجمع هیات‌ها، به جای اینکه به هیات‌های دانشجویی کمک کند، آنها را وارد یک ساختار می‌کند و این مساله به دلیل اینکه از بالا به پایین به فضای هیات تحمیل می‌شود قطعاً نتیجه خوبی نخواهد داشت.»

وی افزود: «برخی مواقع مسئولان یا نهادها هدف‌شان کمک به یک ظرفیت دانشجویی است، ولی از آنجایی که این کنش به لحاظ ساختاری از بالا به پایین اعمال می‌شود و اقدامی مثل طراحی آیین‌نامه برای هیات‌ها از بطن جامعه دانشجویی نجوشیده است، طبیعتاً تأثیری هم نخواهد داشت.»

اصغریان در همین زمینه افزود: «این موضوع که بسیاری از دانشجویان فعال در هیات‌های دانشجویی از آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی اطلاعی ندارند، یعنی یک جای کار ایراد دارد. در حال حاضر درد بدنه دانشجویی حمایت نیست. ما نگاه مثبتی به این آیین‌نامه نداریم، اما امیدواریم که بتواند مفید باشد. اگر پیشینه

مسئول مرکز هیات‌های دانشجویی نهاد رهبری:

استقلال هیات‌ها منافاتی با نظارت ندارد

مسئول هیات‌های دانشجویی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در همین زمینه افزود: «برای مثال آیا واقعاً لازم نیست که هیات دانشجویی برای دعوت از سخنران یا مداح در مراسم از یک نهاد مجوز دریافت کند؟ همه جنبش‌ها و تشکل‌های دانشجویی در دانشگاه در راستای فعالیت‌های خود چهارچوبی دارند، هیات‌ها تا به الان روال سلیقه‌ای را پیش می‌گرفتند و این فعالیت‌ها نظم منسجمی نداشته است، به همین دلیل بدیهی است نیاز به آیین‌نامه و نظارت دارد. از طرفی دقت شده که آیین‌نامه دخالت زیادی در جزئیات برنامه‌های هیات‌ها نداشته باشد و صرفاً کلیات و خط قرمزها را مشخص کرده است.»

پویان‌راد در پاسخ به سوالاتی مبنی بر اینکه اعضای هیات‌های دانشجویی معتقدند این آیین‌نامه از دل جامعه دانشجویی نیامده است، اظهار کرد: «این آیین‌نامه یک پیشینه ۱۰ ساله دارد که نسخه‌های متعددی از آن نوشته شده و در برهه‌های مختلفی پیرامون آن از جامعه دانشجویی مشورت گرفته شده و به دلیل اینکه سازمان‌های مختلف مانند وزارت بهداشت و وزارت علوم در سیاستگذاری‌ها حضور داشتند و با نظرخواهی از دانشجویان طبیعتاً آیین‌نامه به‌پختگی رسیده است.» وی ادامه داد: «قرارگاه هیات‌های دانشجویی نیز در سطح استانی و کشوری تشکیل شده است که در شهرهای مختلف فضای متفاوتی دارد و توسط دانشجویان عضو هیات‌های دانشجویی اداره می‌شود و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری هیچ تصدی‌گری در قرارگاه هیات‌ها ندارد.»

مسئول هیات‌های دانشجویی نهاد نمایندگی

معاون سیاسی و فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها:

قرارگاه کشوری هیات‌های دانشجویی تشکیل می‌شود

تأثیرگذارتری فعالیت داشته باشند؛ چرا که وقتی به نذورات مردمی وصل می‌شوند حجم این منابع بالاتر از سهمیه دانشگاه برای هیات‌ها است.» معاون سیاسی و فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها افزود: «این آیین‌نامه در راستای تقویت هیات‌ها تدوین شده و البته ما در کنار این آیین‌نامه به مدت یک‌سال رویکردی را دنبال می‌کنیم. در واقع ما هیات‌ها را در دانشگاه، استان و کشور سازماندهی خواهیم کرد. سازماندهی نه به معنای اینکه برای هیات‌ها چهارچوب و محدودیت تعریف کنیم، به این معنا که بین هیات‌ها هم‌افزایی ایجاد شود. به‌عنوان مثال اگر در یک استان ۱۰ هیات دانشجویی در حال فعالیت است، آیا این ۱۰ مجموعه نمی‌توانند سالانه دو برنامه بزرگ برگزار کنند؟ قطعاً می‌توانند؛ اما نیاز به سازماندهی دارند.»

او با اشاره به ساختار هیات‌ها در آیین‌نامه اظهار کرد: «فعالیت هیات‌های دانشجویی زیر نظر قرارگاه استانی است. پس از آن برای تقویت، آموزش و نیازسنجی قرارگاه استانی، یک قرارگاه ملی نیز تعریف کرده‌ایم که مسئولان قرارگاه استانی نمایندگانی را معرفی کرده‌اند. این روند تقریباً شبیه به الگویی است که در تشکل‌ها داریم. در حال حاضر در حوزه هیات‌ها در سطح استان یک قرارگاه و در سطح ملی نیز قرارگاه کشوری هیات‌های دانشجویی را تشکیل داده‌ایم.» وی گفت: «اگر متوجه شویم که نیاز است برای فعالان هیات‌های دانشجویی دوره‌ای برگزار شود، وظیفه قرارگاه ملی این است که برای این دوره برنامه‌ریزی داشته باشد و با بررسی نیازها محتوای آن را تنظیم کند. به‌طور کلی هم‌افزایی دانشگاه‌ها در کنار این آیین‌نامه می‌تواند در مسیر رشد و جهش هیات‌های دانشجویی تأثیرگذار باشد.»

مهدی فاطمی‌پور، معاون سیاسی و فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها با اشاره به آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی به «فرهیختگان» گفت: «نهاد نمایندگی

مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها با هدف رفع برخی چالش‌ها و اختلافات در فضای هیات‌های دانشجویی، آیین‌نامه تاسیس، نظارت و حمایت از هیات‌های دانشجویی را تنظیم کرد و ارائه داد که پس از تصویب آیین‌نامه به دانشگاه‌ها ابلاغ شده است.» وی ادامه داد: «هیات‌های دانشجویی از گذشته در دانشگاه‌ها فعال بودند، هرکدام از این هیات‌ها طبق اساسنامه‌ای که در دانشگاه خودشان تنظیم کرده بودند به فعالیت می‌پرداختند. چالشی که در این حوزه وجود داشته این بود که اگر یک دانشگاه دو هیات فعال داشت، مسئولان دانشجویان نمی‌دانستند چگونه درباره برگزاری مراسم یا یکدیگر تعامل داشته باشند یا با مشکلاتی مانند گرفتن مجوز و نظارت بر برنامه‌ها مواجه بودند، ما سعی کردیم این مسائل را در قالب یک آیین‌نامه در جهت روشنگری مسئولان هیات‌های دانشجویی برطرف کنیم.»

فاطمی‌پور با اشاره به تأمین منابع هیات‌ها بیان کرد: «قسمتی از تأمین منابع فرهنگی و مالی هیات‌های دانشجویی به‌عهده دانشگاه است، البته همیشه بخشی از منابع مالی هیات‌ها توسط کمک‌های مردمی تأمین می‌شد و در حال حاضر نیز این روند ادامه دارد. در واقع هیاتی موفق است که متکی به مخاطب و نذورات مردمی باشد، همین مساله باعث می‌شود هیات‌ها بتوانند در سطح گسترده و